

Article d'opinió - Ramon Orfila - Aminetu Haidar, la Gandhi d'Àfrica

Article opinió

Ramon Orfila

Conegut com el Nobel Alternatiu, el Premi **RIGHT LIVELIHOOD** es concedeix des del 1980 i té com a finalitat **“honorar i donar suport a organitzacions i persones valentes que proposen solucions visionaries i exemplars a les causes profundes dels problemes globals”**.

Enguany s'ha concedit a la jove activista ambiental Greta Thunberg i a Aminetu Haidar, coneguda com la Gandhi africana, una de les més prestigioses líders de la lluita del poble sahrauí per a la llibertat i l'autodeterminació.

Haidar, que per cert va venir a Menorca fa uns anys convidada per l'Associació d'Amics del Poble Sahrauí, ha estat perseguida i durament reprimida pel Govern del Marroc, país que ocupa il·legalment el Sàhara Occidental des del 1975, quan el darrer Govern franquista va entregar el territori i la població de la que havia estat província espanyola a les ambicions imperials del rei Hassan II, pare de l'actual rei del Marroc.

Ja el 1987, amb sols 21 anys, Aminetu va participar en les mobilitzacions que exigien la celebració del referèndum d'autodeterminació que les mateixes Nacions Unides avalaven i, sense ser sotmesa a judici, va acabar a la tristament coneguda Presó Negra, on va ser torturada i humiliada, i a la que va tornar de nou l'any 2005 per complir una condemna de 7 mesos de presó. Una condemna que va provocar una mobilització internacional d'un abast tan gran, amb la participació de parlamentaris de l'eurocambra i pronunciaments de moltes institucions d'Europa i Àfrica, que va ser alliberada i expatriada, de tal manera que es va convertir en una vertadera ambaixadora volant del Govern sahrauí i en la defensora més coneguda dels drets del seu poble, contra la ocupació i repressió marroquí.

De llavors ençà, ha rebut nombrosos guardons internacionals per la seva lluita, però va ser el 2009 quan, tornant de recollir el premi concedit per la Train Foundation al coratge civil, Aminetu va protagonitzar uns fets que van centrar l'atenció d'una bona part del món, posant en greus dificultats diplomàtiques els governs marroquí i espanyol.

El 13 de novembre d'aquell any, just en arribar a l'aeroport de l'Aaiun, Aminetu va ser detinguda per la policia marroquina pel sol fet d'haver escrit al formulari d'entrada al país que la seva nacionalitat era la sahrauí i no la marroquina, i entre un escàndol internacional creixent va passar una nit confinada sota la custòdia policial per, finalment, ser expulsada a Espanya, concretament a Lanzarote, imaginant que allà romandria aïllada de tal manera que així acabaria l'escàndol.

Però allò que va succeir va ser ben bé tot el contrari: Haidar es va negar a entrar a Espanya, reivindicant el seu dret a tornar a la seva terra, i es va declarar en vaga de fam al mateix aeroport de Lanzarote, prenent només aigua amb sucre durant les més de tres setmanes de

lluita, en les que es van multiplicar els pronunciaments i els suports des de tot el món, fins que tant el Govern espanyol com el del Marroc van acordar una sortida que li permetia tornar amb la seva família, a l'Aaiun, enmig d'una onada de simpatia que va aconseguir allò que més por feia al Govern marroquí: que el problema sahrauí fos conegut per milions de persones i que l'opinió pública pressionés en favor de la necessitat d'una implicació internacional per resoldre el conflicte del Sàhara, atès que era un problema originat per una descolonització inacabada, provocada per la mala gestió del Govern d'Espanya.

El guardó concedit a Haidar torna posar, doncs, el problema del Sàhara en el punt de mira de la opinió pública, contrariant el rei del Marroc, que voldria mantenir aquesta qüestió en silenci, deixant clar que allò que reclamen Haidar i els sahrauís és justícia, que s'apliquin les resolucions de l'ONU, que estableixen que la solució justa a aquest problema es troba en l'exercici de l'autodeterminació... Les Nacions Unides, d'acord amb els principis de la seva carta fundacional, així ho estableixen, i recents sentències de l'Audiència Nacional espanyola i dels més alts tribunals europeus deixen clar que Espanya no pot defugir el fet que, des de la perspectiva de la legalitat internacional, continua sent la potencia colonial que ha de cercar fórmules per tancar un procés de descolonització, inacabat precisament per la mala gestió d'un Govern espanyol i per la inactivitat dels posteriors governs.

Aminetu sap que la violència no pot, no hauria de ser, la via per retornar al seu país, però recorda al món que la inactivitat dels governs, especialment dels espanyols, que continuen sent responsables de la seva situació, ocasiona molts morts cada any entre els sahrauís que malviuen en els campaments de refugiats des de fa més de quaranta anys, i entre els que pateixen una repressió duríssima per part de l'exèrcit marroquí que ocupa il·legalment el seu país, sense que Espanya i el món prenguin les mesures contundents que la situació demanda. Aminetu veu amb amargura com continuem amb els ulls i la boca tancats davant l'intent de destrucció de tot un poble, mentre reis i reines, d'Espanya i del Marroc, es continuen abraçant i mentre uns i altres governs continuen amb les mateixes complicitats des de fa més de quaranta anys.

Avui més que mai, la dignitat de la lluita d'Aminetu Haidar, reconeguda amb aquest guardó, ens ha de fer sentir vergonya del fet que Espanya, que va ser una mala potencia colonial, en el cas del Sàhara va demostrar i demostra encara ser una pitjor gestora d'un procés de descolonització que va començar el 1975 i que encara no ha finalitzat.